

N.18-19

6,00 F.

25.4.1965

GWENEDOUR

Pennskrivagner : **abEnnez** · Pep gwir miret strizh

DAFAR

EVIT UR C'HERIAOUEG

a'n ARDAMEZOURIEZH

GANT

Yellen

HAG

abEnnez

OBERENN PAERONIET

gant

akademiezh vreizh

REIZHADURIOÙ :

PAJENN	LINENN	LENN
7	alc'hwez-	alc'houez-
9	kadorzh	kadorzh
13	ec'hweder	ec'houeder
19	nein	nen
21	ragvoger	rakvoger
27	alouette	ec'houeder
27	avant-mur	rakvoger
29	cherubin	kerub
29	clé-	alc'houez-
30	comble	nen
33	foulant	o voustrañ
35	masse	kadorzh

Bennozh d'an Aotrou Erwan GWEGEN en deus kaset ur yalc'had arc'hant da Herri HILLION e-pad e gleñved hir, e teu er-maez an niverenn-mañ.

Trugarez a lavaromp ivez :

— d'al lennerion paet gante o c'homanant e koulz hag e kentel ;

— ha d'an Aotronez Goulven PENNAOD, Arzel EVEN ha Yann BOUESSEL du BOURG o deus hor skoazellet a-benn sevel ar c'heriaoueg-mañ.

Daoust a c'heller krediñ, gwelloc'h eo ar bed gant an ardamezouriezh en hon grez eget ne oa er Grennamzer. Eus Kornog Europa ez eo emledet war ar bed a-bezh.

En Amerika e vez gwraet ganti koulz hag er bed kozh. Evit ar gelaouenn « TIMES » ez eus bet savet ul levr espar gant Myles Standish WESTON : « The audience of Times presented through the curious and antique science of Heraldry ».

Bodadegoù meur war an Ardamezouriezh hag an Hiladurezh* zo bet dalc'het er bloavezhioù tremenet. E Roma ha Napoli (1953). E Madrid (1955). Eno e oa deuet 300 den eus Suamerika, Breizh-Veur, Sweden, Germania, Belgion, Lusembourg, Bro-C'Hall hag an Izelvroioù. Talvoudus evit an Ardamezouriezh e voe ar C'Hendalc'h-se ma teuas Señor Iturmendi, Mavdiern ar Varn e Spagn.

Spaniz o deus roet da Amerika ladinek meur a levr ar-zivout an Ardamezouriezh, en o zouesk : « De la Armeria e su Evolucion » (an Ardamezouriezh hag hec'h emdroadur).

E Brazil, ez eus bet embannet ur bern levrioù war an divoud-man. N'eus ket keit-se e Tchec'hoslovakia e oa ur gevredigezh a'n Ardamezouriezh hag an Hiladurezh. Freuzhet eo bet gant ar Voutinelerion.

En Europa a-bezh ez eus kevelerezhioù broadel a'n Ardamezouriezh. E Bro-C'Hall ez eo ar « Société du Grand Armorial de France » (Kevredad Ardamezeg Veur Bro-C'Hall) a embann ur bern levrioù ha studiennoù.

E Belgion ez eus ur gelaouenn vizek « Le Blason » (an Ardamezouriezh). E Danmark ez embanner ur bloazlevr a'n Ardamezouriezh hag an Hiladurezh. En Izelvroioù, Germania, Lusembourg, Aostria, Polonia, Norvegia, hag Helvetia, ez eus kevredigezhicù kendere. En Helvetia ziken, e vez paet an Ardamezourion gant ar Stad.

En Iwerzhon gwezharall, e oa ur « Gledig a'n Ardamezioù ». Savet e oa bet ar garg-se gant Richard II eus Bro-Saoz (unan eus ar rouaned nemetañ a reas a-zoare war-dro Iwerzhon). Siwazh, en hon grez, n'eus bet embannet nemet ul levr war Ardamezouriezh Iwerzhon : « Intelligible Heraldry » gant Sir Christopher ha Lynch-Robinson. Ha n'eus levr ebet en Iwerzhoneg, war a ouzomp.

A-viskoazh ez eus bet ur C'Heфриdiour-Meur a'n Ardamezouriezh en Alban : al « Lord Lyon » an heni eo a erlec'hias ouzh ar « Seanchaidhe »-Meur, barzh Rouaned Alban. Meur a levr zo bet embannet war Ardamezouriezh Bro-Skos, en o zouesk : « Simple Heraldry » gant Iain MONCREFFE ha Don POTTINGER — ha « Scots Heraldry » gant Tomàs INNES, « Lord Lyon ». Bez' hon eus en hon c'herz ar « Scottish Tartans » , ul levr adembannet gant T. INNES, ennañ ardamezioù hag arouezioù ar C'Hlaniou.

Al levr koshañ a anavezomp er broioù keltiek a zleomp da Gembreiz. E deroù an XVt Kd., e veze embannet gant Ioan TREVOR « Llyfr arfau ». Nebeut goude ec'h embanne Llewys Clyn Cothi meur a ardamezeg.

E 1948, e voe embannet un oberenn a briz evit pep ardamezour : « Transactions of the honourable Society of Cymrodorion ».

E Breizh, n'eus bet embannet evit c'hoazh nemet levrioù gallek ; an heni anavezetañ eo « Armorial de Bretagne » (Ardamezeg Vreizh) gant Pol POTIER de Courcy. Ha setu ma'z embannomp ur c'heriaoueg a'n Ardamezouriezh evit ar wezh kentañ en hor yezh.

Moarvat, a lavaro tud zo, ne dalvez ket muic'h an Ardamezouriezh eget ar Varzhoniezh (ha Doue 'oar ne blij ket ar barzhonegoù d'an holl !) Dezevet hon eus neoazh embann hon oberenn. Da gentañ, peogwir ez eo frouezh ugent vloaz labour. Ha d'an eil peogwir ne welomp ket perak ne vije ket embannet un dra goveliet ganeomp, ziken mar ne zle ket talvezout. Ra vezo enta hon geriaoueg ur maenig a-dreist e Ti ar Brezhoneg...

E 1942, e kroge *Yellen*, hoalet gant an ardamezioù, da sevel ar pep retañ eus ar c'heriaoueg. Dek vloaz diwezhatoc'h e teue ar yaouaer *abEnnez* da bleidiñ gant ar skiant-se — n'eo ket dre ma oa dedennet ganti, hogen dre an ezhomm en deus bet eus gerioù brezhonek da zelenn ardamezioù an dud a gaver o anvioù en Hanez hor Bro. Edo o sevel e brezhoneg « HANEZ ESKIBION GWENED » (da vout embannet) hag e tegouezhas gantañ bout rediet da dreiñ sturiadoù hag ardamezioù eskibion zo. Gwelet en deus bet evel-se e rae diouer d'ar yezh ar gerioù pennañ — anvioù ar metaloù hag ar prigwer — arveret en Ardamezouriezh. Setu ma teraouas o lakaat e brezhoneg.

E 1962, e Kamp ar Vrezhonegerion, e teuas an daou gen-seurt d'en em anaout. Diouzh an darvoud-se ez eo ganet o c'henlabourerezh ha diouzh o c'henstrivoù an DAFAR a embannomp hiziv.

Spi hon eus e vezo talvoudek hon labour da Hanezourion hor Bro ha ziken da gement heni a gar e yezh.

BONREOLIADUR

- 1° Da gentañ e telenner liv ar maez oc'h ober gant an araogenn « en » (ha n'eo ket « e » a c'hell bout kammveizet diouzh an adanv-perc'hennañ). EN GUL e nav bezantenn en aour 3, 3, 3. (REUZ.)
- 2° Gant harp an adanv-perc'hennañ e vez delennet ar pezhioù briel hag an traezoù. En glazur E LESTR greet en aour, goueliet en erminig. (HENBONT.)
- 3° Pa vez lakaet un draezenn war ar skoed, e raer gant « diouzh » mar bez anv eus ar pezhioù briel — ha gant « ouzh » mar bez anv eus al lodennañ. En gul e bemp flourdilizenn en argant DIOUZH LAMMELL. (KERUZAZ.)
Gwezboellet en aour ha gul, ur steredenn en aour OUZH KONDON. (KEROZEN.)
- 4° Pa vez lodennet ar skoed e meur a damm, e telenner evel-henn : « ouzh 1 » (ouzh ar c'hentañ), « ouzh 2 » (ouzh an eil)... Palefarzhet : OUZH 1 : en glazur e gleze en argant diouzh peul, e laonenn ouzh kab ; OUZH 2 HA 3 : en aour e deir rozenn war ur runell en geoted, e gab en glazur karget gant teir steredenn en argant ; OUZH 4 : en glazur, e leon en aour. (Karel-Yann de BERTIN, eskob Gwened.)

- 5° Savet hon eus un diforc'h a-bouez etre ar gerioù gourfennet en « -et » hag ar re gourfennet en « -ek ». Ne vez gwraet gant ar stummoù en « -et » nemet pa zelenner ul liv. Gant « -ek » e vez gwraet pa vez doareet un draezenn. *Div vuoc'h OUROULEREK en gul*, da lavarout eo holl, ourouler ha buoc'h, en gul, kevliv. *Div vuoc'h en gul OROULERET en glazur*, eleze an div vuoc'h en gul hag an ourouler en glazur.
- 6° Gwraet hon eus gant an adanvioù gourfennet en « -ant ». Diwall a ranker eta pa droer diouzh ur yezh arall da ober an diforc'h etre ar stumm ober gant un doareenn hag an adanvioù hep doareenn, o toareañ ne lavaran ket. *En gul e zaou zorn start en argant*, o TOUGEN ur c'hleze kevliv, e laonenn ouzh kab. (DAMESME.)
En glazur e lestr en argant MORDOANT war gommou ivez en argant, e gab en erminig. (REDON.)
- 7° Evit menegiñ ar c'hemm a zo etre skoedoù un tiegezh diouzh ar mareoù pe an dud anezhañ, e raer gant ar ger « argemm ». *En argant e dri arbenn demm en sabel leinet en aour*; ARGEMM : *en argant e nein en sabel, leinet en aour.* (DAEN.)
En glazur e deir c'hroaz pavek (ARGEMM : eoriek) *en aour.* (KERALBAOD.)
- 8° Pa ne vez ket doujet da reizhennoù an ardamezouriezh, pergen an hini o verzañ lakaat ur metal war ur metal pe ur brigwerenn war ur brigwerenn, e vez lavaret : « (emañ) da enkerc'hat » — neuze n'hell ken bout ur fazi, hogen, e gwir, klask, kerc'hat ar perag eus ar fazi n'heller ket ober — peurliesañ o vezañ m'eo kozh an ardamez. *En glazur e dreustell en gul karget gant teir bezantenn en aour hag eilet gant teir steredenn en argant*, DA ENKERC'HAT. (KADOG.)
A-wezhioù, war an ardamezioù kozh a ouzer n'emaint ket da enkerc'hat, e vez kavet ur brigwerenn war ur brigwerenn, hogen evit al lodennañ hepken, ha neuze e vez lavaret, diouzh al lodennoù, ez int « gwriet (en) ». *En glazur e deir zenegezenn en argant, e gab GWRIET EN gul, karget gant teir c'hroazvaen en aour* (bloaz 1381). Argemm : *en glazur e scurin GWRIET EN gul, karget gant teir c'hroazvaen en aour, hebiaet gant c'hwec'h tenegezenn en argant* (bloaz 1276). (HILLION.)

GERIAOUEG

AN ARDAMEZOURIEZH

BERRADURIOÙ

- g. = gourel
- b. = benel, gwregel
- ls. = liester
- as. = anv-stroll
- sl. = sellout ouzh
- kv. = keñveriañ gant
- ko. = kontrol
- sk. = da skouer
- s. geriaoueg = sellout ouzh
ar c'heriaoueg (brezhonek-
gallek).

NOTENN A-BOUEZ :

Arabat d'an dud tennañ diouzh hor geriaoueg ster, stumm ha reizh lennegel ar gerioù boas. N'eus da embann ganeomp nemet ar gerioù — o ster, o stumm hag o reizh — evel ma vezont kavet en Ardame-zouriezh.

A

abrikezenn b. -où abricot.
 gwezenn abrikez abricotier.
 adannaer b. -ed amphiptère.
 adpalefarzhet contrécartelé.
 adrannet reparti
 adskejet retaillé.
 adtroc'het recoupé.
 advenet retranché.
 ael g. -ez ange.
 aeraouant g. -event dragon.
 alarc'h g. elerc'h cygne.
 alav g. nymphe (S. delienn).
 alc'hwez b. -ioù clef.
 alc'hweziek clèché.
 amfennaer b. ed amphibène.
 amgempenn malordonné.
 amgranellet bastillé.
 angellet loré
 (angelloù disheñvel o frig-
 werenn).
 andrevgroaz croix de Saint-
 André.
 antongroaz b. croix de Saint-
 Antoine ou Tau.
 aour or.
 aouraval orange.
 zourflamm g. -où oriflamme.
 arar g. erer charrue.
 arbenn (karv) g. rencontre
 (de cerf).
 arbenn-harpant contre-ram-
 pants.
 arbenn-lakaet de l'un en l'au-
 tre.
 ardamez g. -ioù blason, armes.
 ardamezeg b. -i armorial.
 ardamezerezh science du bla-
 son.
 ardamezouriezh art héraldi-
 que.
 argad g. -où cri.
 argant argent.
 argazieliek recroisetté.

Kroaz argazieliek croix
 recroisettée ou de Lorraine.
 argemm : aliàs :
 arc'hantenn b. -où plate
 (besant d'argent).
 arc'hul g. -ed mule.
 aros g. -ioù poupe.
 arskoed g. -où timbre (helm
 uc'h ar skoed).
 arzh g. -ed ours.
 arzvleuñvenn b. -où angem-
 me.
 askek hendé ou enhendé.
 askell b. -où demi-vol.
 askolenn b. -où chardon.
 askolenn-spagn cardon (d'Es-
 pagne).
 askorn kelan os de mort
 asfaout g. -où refente (lec'h
 etre 2 zelienn).
 aslodennañ rebatement.
 astellek colletée (malvaen).
 aval g. -où pomme.
 avalwezenn b. -où pommier.
 aval derv. g. noix de galle.
 avalaouek pommeté.

B

bac'h-vleiz b. -ioù-b. hameçon
 à loup.
 balafenn b. -ed papillon.
 balirant brochant.
 ballask g. -ed hérisson.
 bann g. -où module.
 O vezañ ma'z eo rannet ar
 skoed e 8 bann sav ha 7
 bann led, ar pezhioù briel
 zo 2 vann led dezhe.
 bann-karv g. massacre de cerf.
 bann-bouc'h g. massacre de
 bouc.
 bann-bual g. massacre de buf-
 fle.

- bann-buoc'h** g. massacre de vache.
bann-tarv g. massacre de tau-reau.
banniel g. -où bannière.
barlenn b. -où giron.
barlennet gironné.
barr g. -où branche. sk. barr spern.
barvek pe **barvet** (en) barbu.
barvet barbé (kilhog).
batarazh b. -où massue.
bazhoulet bataillé (kloc'h).
bazh-spern b. bâton d'épine.
bazilisk g. -ed basilic.
beg g. -où pointe.
begeg g. -ed brochet.
bellvotoù ls. housilles.
benet tranché.
besk diffamé.
beuzenn b. -où buis.
beuz as. buis.
bevenn b. -où bordure.
bezantenn b. -où besant.
bezantet besanté.
birvazh b. -vizhier javelot.
bleiz g. -i loup.
bleungizenn b. -où trescheur fleuri.
bleuniek pe **bleuniet** (en) ; fleuri.
bleunienn b. -où fleur.
bleuñvell b. -où fleuron.
bleuñvellek fleuronné.
bleuñvelleget fleuré.
bleuñvenn (kaol-garv) fleur (de bourrache).
blokad g. -où grappe. sk. blokad greunwin.
bloug g. -où boucle.
blouget bouclé.
bod beuz arbre de buis.
bod (spern) buisson (d'épine).
bodig g. -où rameau.
boled g. -où boulet.
bolz b. -ioù arche (de pont).
bolzek vouité, voussoyé.
kurunenn volzek couronne fermée.
bolzek arqué (e-giz ur pont).
bordon g. -ioù (ur perc'hirin) bourdon.
bouedet nourri.
boue-stagañ hie (poteau de mer : corps mort).
bouc'h g. -ed bouc.
boullenn b. -où boule.
bozenn b. -où marguerite de pré.
bran b. brini corbeau.
branell b. -où anille.
braog g. -ed bar (pesk).
brec'h b. lies brec'h bras.
brec'h ouzh dehou dextro-chère.
brec'h ouzh kleiz sénestro-chère.
brell g. -ed perche (pesk).
briadenn b. -où embrasse.
briataet embrassé.
briel honorable.
briger g. -ioù cimier.
brizh vair.
brizh ouzh beg vair en pointe, vair en pal, vair appointé.
brizhan menu-vair.
brizhanet (en) menu-vairé (de).
brizhellet moucheté.
brizhenn b. -où moucheture.
brizhet vairé.
broennenn b. -où brin de jonc.
brog g. -où cruche ; buie.
broud (malvaen) pointe (de molette).
broudenn b. -où pile.
broudoù (kadhorzh) pique-rons (de masse d'arme).
buan g. -ed belette.
buket ouzh (canon) braqué sur.
buoc'h b. -ed vache.

K

- kab g. -où chef. kv. penn.
 kabell b. -où chape.
 kabellet chapé.
 kabestrell b. -où jarretière.
 kab-peul chef-pal.
 kadarouez b. -ioù gonfanon.
 kadhorzh b. -ioù masse d'armes.
 kadvouc'hal b. -ioù hache d'arme.
 kaeliad b. -où treillisé.
 kaeliet treillisé.
 kaerell b. -ed hermine. kv. buan.
 kalon b. -où cœur. kv. kondon.
 kammell b. -où crosse.
 kammell-vBasel crosse de Bâle.
 kandailhek (helm) taré.
 kandennek cablé.
 kroaz kandennek croix cablée.
 kanevedenn b. -où arc-en-ciel.
 kanochenn b. -où billette.
 kanochet billeté.
 kanol g. mortier de guerre, canon.
 kanus (ardamez) parlantes (armes).
 kanvaz g. -ed astre.
 kaouan b. -ed chouette.
 kaouan-gazh chat-huant.
 karell b. -où carreau.
 karget (gant) chargé (de).
 karpenn b. -où carpe.
 karr g. - ls. kirri charrette.
 karreg b. rocher.
 karrigenn b. -où chariot.
 karv g. - ls. kirvi cerf, renchier.
 karveg g. -ed sauterelle.
 kastell g. -où château.
 katellrodenn b. -où roue de Sainte-Catherine.
 kavan b. -ed corneille.
 kazh g. chat.
 keben b. -ed harpie.
 kebrenn b. -où chevron.
 kebret chevronné.
 kefeleg g. -ed bécasse.
 kegin b. -ed geai.
 kein-ouzh-kein adossé.
 O c'horf kein-ouzh-kein hag o fenn tal-ouzh-tal : adossés du corps et affrontés par leur tête.
 keineg g. -ed (pesk) ombre.
 kolenenn b. -où houx.
 kelf g. -ioù fût (d'arbre).
 kelfiet fûté vergeté.
 kelc'hienn b. -où cyclamor, sicamor.
 kelc'hiek arrondi.
 kelc'hiet cerclé.
 kembar g. -où paire.
 kenframm g. -où compon.
 kenframmet composé.
 kenstag accolés.
 kenstaget accolé, entretenus.
 kentr g. -où éperon.
 kentret éperonné.
 kenweek (unan gant e-gile) entrelacé. kv. engweek.
 kerezenn b. -où cerise.
 kerc'heiz b. -ed héron.
 kernielet accorné, encorné, ramé.
 kerub g. -ed chérubin.
 keurgazh g. -izhier tigre. kv. gourc'hazh.
 keurgazh en-gwirion tigre du Bengale.
 keurvil g. -ed éléphant ; kv. olifant.
 kevatalet équipollé.
 kevliv de même.
 ki g. kon chien.
 ki-hemolc'h chien braque.
 kilhog g. -eion coq.
 kirin b. -où vase.

- kistinenn** b. -où châtaigne.
kistinwezenn châtaigner.
kizenn b. -où trescheur, es-
 sonier.
klaouennet (morzhol) embou-
 té.
klaouier g. -où étui (de cros-
 se).
kleiz sénestre.
ouzh kleiz contourné.
kleizad g. sénestré.
kleizet (gant) sénestré (de).
kleze g. -ier épée.
klibeskell g. -où vol banneret.
klipennet (kilhog) crété. kv.
kribell.
kloc'h g. kleier cloche, cam-
 pane.
kloc'hiet campané.
kloc'hig g. -où sonnette.
klouedenn b. -où herse sarra-
 zine. kv. oged.
klouedennet (tour) hersée.
klozet (en) enfermé (dans).
kludet perché.
klujar b. -iri perdrix.
kluchant accroupi.
koabrenn b. -où nuée.
koadask (gwezenn) sec.
koagenn b. -où bouterolle.
koailh b. -ed caille.
kogenan g. -ed huppe, palle.
kogenneg g. faisan (tiegezh
 Kogenneg).
kommant ondoyant.
kommek, kommet ondé.
kroaz kommek croix ondée.
konk g. -où canton. kv. **korn,**
palefarzh.
konket cantonné.
kondon g. -ioù abîme, cœur.
 kv. kalon.
koñchek engreslé.
kroaz koñchek croix engres-
 lée.
konikl g. -ed conseil, lapin.
konnaret (tarv) furieux.
kontellazh b. -ioù coutelas.
- koreoriek** recerçelé.
kroaz koreoriek croix recer-
 çelée.
korlusk g. -ed murex.
korn g. -ioù cor.
korn a builhentez corne d'a-
 bondance.
korn-hemole'h cor, trompe de
 chasse.
kornet (gant) anglé (de).
korniell b. -où gousset.
korrgi g. -gon roquet.
korverig g. -ed hibou.
korzenn b. -où (-lili) tige (de
 lys).
korzennek cannelé.
kroaz korzennek croix can-
 nelée.
kougouliek (penn-manac'h)
 froquée.
koulm b. -ed colombe, palom-
 be.
kraban b. -où serres (d'aigle).
krabanet armé, onglé.
krabonek cramponné.
kroaz krabonek croix cram-
 ponnée.
krabotinell b. -où serrure an-
 tique cadenas en arceau.
krankal g. -ed baleine.
kranell b. -où crénelure.
ceungranell crénelure droi-
 te.
treuzkranell crénelure obli-
 que.
kranellet crénelé.
kranet vivré.
kraonenn b. -où noix, coque-
 relle.
krapant (leon) grim pant.
kregilhenn b. -où coquille St-
 Michel. kv. tenegezenn.
kreiz : e greiz (en) sur le tout
 de. e greiz-holl (en) : sur
 le tout du tout de.
krenenn b. -où tremble.
krennbalefarzh g. -ioù franc-
 quartier. kv. krenngonk.

krennet péri, raccourci, écimé.
krenngonk g. -où franc-canton.

krennvarlenn b. -où giron arrondi.

kreskant naissant.

kreskant ouzh kleiz contre naissant.

kreskenn b. -où croissant.

kreskenn war hec'h eneb croissant renversé.

kreskenn ouzh dehou croissant tourné.

kreskenn ouzh kleiz croissant contourné.

kreskiñ : skourroù o kreskiñ diouti (gwezenn) : arbre jetant des branches.

kreskvleuñveg b. -où isalgue.

kribell b. -où huppe.

kribellet huppé.

krignat : o krignat : rongéant.

kroaz b. -ioù croix S. pelloc'h.

kroazell b. -où croisille.

kroaziet croisé.

kroazigan b. -où croquette.

kroaziganek croisseté.

kroaz :

andrevgroaz croix de Saint-André.

antongroaz croix de Saint-Antoine ou Tau.

kroaz alc'hweziek croix cléchée.

kroaz alc'hweziek didouillet croix cléchée ajourée.

kroaz argazieliek croix recroissetée ou de Lorraine.

kroaz askek croix endée ou enhendée.

kroaz avalaouek croix pommetée.

kroaz kandennek croix cablée.

kroaz karget (gant) croix chargée (de).

kroaz karget gant kroaziga-

noù croix chargée de croissetes.

kroaz kenframnek croix componnée.

kroaz kommek croix ondée.

kroaz konket (gant) croix cantonnée (de).

kroaz koñchek croix engreslée.

kroaz koreoriek croix recercelée.

kroaz kornet (gant) croix anglée (de).

kroaz korzennek croix cannelée.

kroaz kroaziganek croix recroissetée.

kroaz krougek croix potencée. kv. kroaz haeliek.

kroaz krougek ha krabonek croix potencée et cramponnée.

kroaz dantek croix denchée.

kroaz dereziaouek croix perronnée.

kroaz divnaerek croix grin-golée.

kroaz divouedek croix alésée.

kroaz dornikellek croix nil-lée.

kroaz eilhonek croix écotée.

kroaz eoriek croix ancrée.

kroaz erionet (en) croix bordée (de).

kroaz flourdilizek croix fleurdelysée.

kroaz gaoliek croix fourchetée.

kroaz gingour'hanellek croix contre-brétessée.

kroaz gour'hanellek croix brétessée.

kroaz haeliek croix repotencée. kv. kroaz krougek.

kroaz he fevar lost-erminig penneget croix de quatre queues d'hermines abou-

tées.
 kroaz hellenat croix grecque recroisetée.
 kroaz hesank croix (au pied) fiché (e).
 kroaz inarek croix bouclée.
 kroaz ladinat croix latine.
 kroaz palefarzhek croix écartelée.
 kroaz pavek croix pattée.
 kroaz plezhek croix frettée.
 kroaz pomellek croix bourdonnée.
 kroaz talbennanet croix losangée.
 kroaz treustell-peul croix fasce et pal.
 kroaz tridereziek croix haute de trois degrés.
 kroaz valtat croix de Malte.
 kroaz velionek croix tréflée.
 kroaz vleuñvellek croix fleuronnée.
 kroaz wezboellek croix échiquetée.
 gougroaz b. -ioù croix en filet.
 kroazvaen b. -vein mascle.
 krogenn b. -où (-kleze) garde (d'épée).
 krogennet (en) garni (de).
 kroget (gant) empoigné (de).
 krogig g. -où crochet.
 krogwentenn b. -où vannet.
 krommell b. -où cornière.
 krommgleze g. -ier badelaire.
 krougek potencé.
 kroaz krougek croix potencée.
 krufel g. -ioù roue de moulin.
 kudennek (leon) morné.
 kudon b. -ed pigeon.
 kurunenn couronne (ouverte).
 kurunenn volzek couronne fermée.
 kurunig b. -où crancelin.
 kurunet (en) couronné (de).

kuzh-heol ls. lies kuzh-heol soleil couchant.
 s. heol. ko. sav-heol.

D

daerenn b. -où larme.
 dalc'herion ls. tenants.
 dalc'herioù ls. supports.
 dalc'het (skoed) soutenu. kv. skoret.
 dantañ : o tantañ mordant.
 dantenn b. -où redan.
 dañvad g. deñved brebis.
 daou, daou deux, deux (2, 2).
 daou, unan deux, un (2, 1).
 daoubennek à deux têtes s. erez.
 daoufarzhant (ar skoed) occupant les deux-tiers (de l'écu).
 daoulostek (leon) fourchu.
 daourannet mi-parti.
 daou zorn start foi.
 dedoulet ajouré.
 dehou dextre. ouzh dehou à dextre.
 dehouiad g. -où dextré, adextré.
 dehouiet (en) adextré (de).
 delfin g. -ed dauphin.
 deliaouet (gwezenn) feuilleté.
 delienn b. -où feuille. kv. deliaouenn.
 delienn alav feuille de nymphe.
 delienn derv feuille de chêne.
 demm g. -ed daim.
 dendarv g. -irvi minotaure. kv. denvarc'h.
 dentek denté.
 denvarc'h g. -irc'hi centaure.
 derez g. -ioù degré.

dereziaouek perronné.
 kroaz dereziaouek croix per-
 ronnée.
 dervenn b. -où chêne.
 diaoul g. -où diable.
 dibennet décapité, défait.
 dibr g. -où bât.
 dibr-arc'hul bât de mule.
 dibret (marc'h) sellé.
 didelta g. -où didelta.
 diforc'h g. -ioù brisure.
 diforc'het (skoed) brisé.
 difoupant issant.
 difoupant ouzh kleiz contre
 issant.
 diframmek arraché.
 diframmet (loened) arraché
 (de).
 digor (levr) ouvert.
 digoret (en) ouvert (de).
 dileuniet vidé.
 diliaouenn b. -où pétale. kv.
 delienn.
 diniver sans nombre.
 lies erminig diniver des
 hermines sans nombre.
 diouzh en. kv. ouzh.
 diouzh enboud en ente.
 diouzh kembar en pairle.
 direnn-heskenn feuille de scie.
 direv éviré.
 diskarvet failli, déjoint, dis-
 joint.
 dismantr g. -où mazure.
 dismantret mesuré.
 dispak (gouelioù) éployées.
 distag (penn) coupée.
 distern (marc'h) gai.
 divarr ébranché, émondé.
 divaskell -où vol. kv. askell.
 divaskellet ailé.
 divdreustell fasce jumelle.
 divlammell b. -où sautoir dou-
 ble ou jumelé.
 divnaerek gringolé.
 kroaz divnaerek croix grin-
 golée.
 divouedet alésé.

divvolzek (pont) de deux ar-
 ches.
 diwriziet (en) arraché.
 dluzhenn b. dluzh as. truite.
 dorn g. -ioù main (à poing
 fermé).
 daou zorn start foi.
 dornell b. -où poignée ; man-
 cheron (de charrue).
 dornikell b. -où nille. kv. bra-
 nell.
 dornikkellet nillé.
 दौरaeraouant g. -vent hydre.
 dracneg g. -ed barbeau.
 drafet arrêté.
 drailhenn b. -où lambel.
 dreinek barbelé (a-zivout
 teod an aeraouant).
 dreist : an eil dreist e-gile
 l'un sur l'autre).
 dreist-karget (gant) surchar-
 chargé (de).
 dremm-krist face de Christ.
 dremmad g. -où (ar skoed)
 point (de l'écu).
 dremmad ar c'hab point
 du chef.
 drouin g. -où gibecière.

E

e g. (he b.) à.
 e-gile l'autre.
 ceungranell b. -où crénelure
 droite.
 ec'hweder g. -ed alouette.
 eilenn b. -où jumelle.
 eilet (gant) accompagné (de).
 eilhon g. -où écot. kv. skod.
 eilhonek écoté.
 kroaz eilhonek croix écotée.
 ejon g. -ed bœuf.
 eleze : savoir :

cmbigosant s'entrebecquant.
 envagañ se repaitre.
 en de.

en argant d'argent.

enasket (saezh) flèche.

enboud g. ·où ente.

enboudet enté.

da enkerc'hat à enquerre.

eneb : war (e) eneb versé,
 renversé.

enezennet enclavé.

engweek (unan en e-gile) en-
 trelacé. kv. kenweek.

envezet (korn) virolé.

en-gwirion de naturel, de car-
 nation.

eog g. -ed saumon.

cor g. -ioù ancre (de marine).

eoriek ancré.

kroaz eoriek croix ancrée.

eoriet (en) ancré (de).

eostig g. -ed rossignol.

ereet (manal) liée.

ererig g. -ed aiglon, aiglat,
 ailgette.

crez b. -ed aigle.

crez daoubennek aigle à
 deux têtes, aigle éployée.

erez skedant aigle auréolée.

crez talgenet aigle diadé-
 mée.

erez veur aigle impériale.

erezan b. -ed alérion.

erion g. ·où filière.

erionek bordé.

kroaz erionek croix bordée.

erionet (en) bordé (de).

(e) ermaeziad en à l'issant
 de, halissante. kv. difou-
 pant.

erminig b. ·où hermine. kv.
 kaerell.

cuzhleon g. -ed lion mons-
 trueux.

cuzhwrae'h b. -ed chimère.

evlec'henn b. ·où ormeau.

evn g. -ed oiseau.

ezev g. izivi fermail.

F

falc'hun g. ·ed faucon.

fanol g. -ioù manipule, fanon
 (de prêtre).

fanolet (en) à la fiertée (de).

faoutek brisé.

favenn b. ·où fève.

feunteun b. -ioù fontaine. kv.
 stivell.

feur b. -ioù fourrure.

flammet (lestr) flammé.

fliminant (heol) flamboyant.

flimminek flamboyant.

flourdilizek fleurdelysé.

kroaz flourdilizek croix
 fleudelysée.

flourdilizenn b. ·où fleurdelys.

flourdilizet fleurdelysé (de).

forc'h b. ferc'hier fourche.

forc'hek fourché.

founilh g. ·où chantepleur.

freuzhek (pont) rompu.

frouezhiek fruité.

frouezhiet (en) fruité (de).

frouezhenn b. ·où fruit.

fuilh échevelé.

funienn b. ·où gumène.

fustwareg b. ·où arbalète.

G

gad. b. gedon lièvre.

gadgi g. ·gon lévrier.

gadgian g. -ed levron (gadgi
 hep gwakol).

gadgiez b. -ed levrette.

gaoliek fourchetée.

kroaz gaoliek croix four-
 chetée.

- gar b. jambe.
 garan b. -ed grue.
 garbedenn. s. lost.
 garbesk g. -ed remore.
 garcnnnet (bleunienn) soutenu, tigée.
 gargelenn b. -où fresgon, petit houx.
 gargen g. -où houssette.
 garz g. -ed, girzi oie, jars.
 garzelienn b. -où sépale.
 garzentek dentelé.
 gavrheizez b. -ed antilope.
 geoted sinople.
 ger g. -où mot.
 gerfalc'hun g. -ed gerfaut.
 gevrenn b. gevr écrevisse.
 ginbeuliaouet contrepalé.
 gindreustellet contrefacé.
 gindric'herniet endenté.
 ginerminig contre-hermine.
 ginerminiget contre-herminé.
 gingourc'hanellek contre-brétessé.
 kroaz gingourc'hanellek croix brétessée.
 gingrougek contre-potencé.
 ginvleuñvelleget contre-fleuré.
 ginvrizh contre-vair.
 ginvrizhet contre-vairé.
 ginsourinet contre-bandé.
 ginwifrellet contre-barré.
 gioc'h b. -ed bécassine.
 giton g. -où guidon.
 gitonet guidonné.
 glazur azur.
 gloanbakad g. -où woolpack (ballot de laine).
 goaf g. -où pique.
 goloet (gant) couvert (de).
 golvan g. -eni mouësson, mouneau.
 gorreet élevé, haussé. ko. gouzizet.
 goudreustell b. -où burèle.
 goudreustellet burelé.
 goueliet habillé, équipé.
 gouezoc'h g. -ed sanglier.
 gogleñv g. -ier dague.
 gougroaz b. -où croix en filet.
 gouleon g. -ed lionceau.
 gourballask g. -ed porc-épic.
 gourdentek denché.
 kroaz gourdentek croix denchée.
 gourem g. -où orle.
 gourc'hazh g. -izhier « tiger » (ardamezeg saoz). kv. keurgazh.
 gourc'hanellek brétessé.
 kroaz gourc'hanellek croix brétessée.
 gourvezant (gadgi) couchant.
 gourvezet couché.
 gourvil g. -ed sphinx.
 gousourin b. -où cotice en bande. kv. sourin ha gouwifrell.
 gousourinet coticé en bande.
 goustilh poignard.
 gouwifrell b. -où cotice en barre. kv. gwifrell ha gousourin.
 gouwifrellet coticé en barre.
 gouzifiad g. -où épieu.
 gouzizet abaissé. ko. gorreet.
 gouzoug g. -où col.
 gouzouget (en) accolé (de).
 greet (lestr) gréé, équipé. kv. goueliet.
 greunaval g. -où (frouezh) grenade.
 grilh b. -où gril.
 grizilher g. -où greslier.
 grizilhon g. -où grelot, grillet, sonnette.
 grizilhonet grilleté.
 gul gueules.
 gup g. -ed vautour.
 gurlaz g. -ed lézard.
 gwakoliet colleté.
 gwadgi g. -gon limier.

gwadennoù ls. piété.
 gwalenn b. -où trangle. kv.
 pempenn.
 gwalenn = goudreustell pa
 vez e-unan pe en un ni-
 ver ampar.
 gwardreustell b. -où hamaïde.
 gwareg b. -où arc.
 gwazhiet (delienn) nervé.
 gweltre b. -où forces.
 gwenanenn b. abeille.
 gwennili b. -ed, gwennel b.
 hirondelle.
 gwentenn b. -où aquilon.
 gwern b. -ioù mât de navire.
 gwernenn b. -où aulne.
 gwerzhidenn b. -où fusée.
 gwerzhidet fuselé.
 gwesklev g. -ivi grenouille.
 kv. ran.
 gwesperenn b. -où nêfle.
 gwezboellet (en) échiqueté
 (de).
 gwezenn b. -où as. gwez arbre.
 avalwezenn pommier.
 perwezenn poirier.
 gwialenn-beoc'h b. -où-peoc'h
 caducée, en redorte.
 gwiblennet girouetté.
 gwidennet enfilé.
 gwifrell b. -où barre.
 gwifrellan b. -où bâton en
 barre, traverse. kv. souri-
 nan.
 gwifrellaouet barré.
 gwinkant (marc'h) cabré.
 gwinienn b. -où cep de vigne.
 gwiñver g. -ioù écureuil.
 gwiskad g. -où vêtement.
 gwisket (en) vestu (de).
 gwriet (en) cousu (de).

H

hadet (gant) semé (de).
 hacliek repotencé. kv. krou-
 gek.

- kroaz haeliek croix repo-
 tencée.
 halegenn b. -où saule.
 hanaf g. -ioù hanap, coupe.
 handeet (bleiz, karv, goue-
 zoc'h) colleté.
 (da lavarout eo handeet
 gant kon-hemolc'h).
 hantergelc'hiet cintré.
 hanter-valvaen g. demi-mo-
 lette.
 he b. s. e.
 hebiaet accosté.
 hedet (gant) cotoyé (de).
 helbardenn b. -où as. helbard
 hallebarde.
 hellenat (kroaz) grecque
 (croix).
 helm g. -où heaume, casque.
 hengurunenn b. -où couronne
 antique.
 heol g. -ioù soleil. kv. kuzh-
 heol ha sav-heol.
 hêr (kilhog) hardi.
 herlegon g. -ed aigrette, hé-
 ron.
 hesank (kroaz) (au pied) fi-
 ché (croix).
 higenn b. -où hameçon.
 holener g. -ioù salière.
 horzh b. -ioù, herzh maillet.
 houad g. houldi cane, canard.
 houadan g. -ed canette.
 houarn g. hern fer (de).
 houarn-goaf fer de pique.
 houarn-helbardenn fer de
 hallebarde.
 houarn-ledsaezh fer de
 phéon.
 houarn-marc'h fer à che-
 val.
 houarn-saezh fer de flèche.
 houarn-sparr fer de lance.
 houarn-speg fer de dard.
 houarn-tridanteg fer d'an-
 gon.
 houarngrez g. -ioù hauber-

geon.
houarnwisket (marc'h) bar-
dé.
hualoù ls. ceps, fers de pri-
sonnier.
huderer g. -ed phénix.
hucher g. -ioù huchet.
hurennet nébulé (anté-ondé).

C'H

c'hoarvezet (eus) formé (de).
c'hweniet renversé. kv. eneb.
c'hwib g. -où morailles.
c'hwibuenn b. -où mouche-
ron, cousin (tiegezh cou-
sin).
c'hwil-kornek g. cerf-volant.

CH

chadenn b. -où chaîne.
chapel b. -ioù chapelle.
choukant assis.

I

iliavenn b. -où lierre.
iliberenn b. -où corne.
inarek bouclé.
kroaz inarek croix bouclée.
inorzenn b. -où immortalité
(bûcher).
(e) isrann (sa) partie infé-
rieure.
ivez aussi.
iziliet (en) membré (de).

Y

yaouaer g. -ion cadet (de fa-
mille).
yar b. yer poule.

J

jenoflezen b. -où violier, gi-
roflée.
joskenn b. -où (-eog, -oue-
zoc'h) hure (de saumon, de
sanglier).

L

(lakaet) diouzh, (lakaet)
ouzh mis en, rangé en, pla-
cé en.
(lakaet) diouzh kroaz en
croix.
(lakaet) diouzh gourem en
orle.
(lakaet) diouzh gwifrell en
barre.
(lakaet) diouzh lammell en
sautoir.
(lakaet) diouzh peul en
pal.
(lakaet) diouzh sourin en
bande.
(lakaet) diouzh treustell
en fasce.
(lakaet) ouzh :
(lakaet) ouzh beg en pointe.
(lakaet) ouzh kab en chef.
(lakaet) ouzh kleiz. s. kleiz.
(lakaet) ouzh kondon en
abîme.
(lakaet) ouzh dehou. s.
dehou.
ladinat (kroaz) latine (croix).
lagad g. œil.
daou lagad en-gwirion deux
yeux de naturel.
lagadet (en) animé, allumé
(de).
lammell b. -où sautoir.
lammellan b. -où flanchi.
laonenn b. pointe d'épée.
laouenan g. -ed roitelet.
las-karantez lac d'amour.

lav. g. main appaumée. kv.
dorn.
lavreg g. -où chausse.
lavreget (en) chaussé (de).
ledsaezh b. -où phéon.
leinet (gant) surmonté (de).
lemmet aiguisé.
lenn b. -où pavillon, man-
teau. kv. pennarouez.
lestr. g. listri vaisseau, na-
vire.
leun plein. sk. kroaz leun
croix pleine.
leon g. -ed lion.
leon-aeraouant g. -event lion
dragonné.
leonerer g. -ed griffon.
leonez b. -ed lionne.
leon-leonparzhek lion léopar-
dé.
leonparzh g. -ed lionne.
leonparzh-leonek léopard léo-
né.
levr. g. levrioù livre.
levr digor livre ouvert.
lez b. -ioù flanc.
leziat (en) flanqué (de).
lidlenn b. -où caparaçon.
lidlennet (en) caparaçonné
(de).
lies des. sk. lies erminig di-
niver des hermines sans
nombres.
lietenn b. -où listel, phylac-
tère, banderolle.
lilienn b. -où as. lili lys au
naturel.
limestra pourpre.
limfad g. -où lymphad.
liorz b. -ioù jardin.
lizherenn b. -où lettre.
loar b. -ioù lune.
loariell b. -où lunel (peder
c'hreskenn o vont d'ober
ur groaz).
lodenn b. -où partition.
lodennadur = lodennañ.

lodennañ (ar skoed) parti-
tion (de l'écu).
logodenn b. -où as. logod sou-
ris, glé.
logodenn-zall b. chauve-sou-
ris.
loc'hant diouzh mouvante de.
loc'hant diouzh kleiz mou-
vante du flanc sénestre
de l'écu.
lonkant (leon) dévorant.
loreenn b. -où laurier.
al lost en (e) c'harbedenn la
queue entre les jambes.
lostet (delfin) peautré.
louanet (korn) enguiché.
louarn g. lern renard.
louzaouenn b. -où brin d'her-
be.
lud g. -où luth.
lugan g. -où devise. s. sturiad.
luskant (karv) élançé.

M

maen-evezh g. mein-evezh vi-
gilance.
maez g. -ioù champ.
malvaen g. -vein molette.
manal g. -où gerbe.
mandog g. -ed goujon.
maneg-houarn b. -où-houarn
gantélet.
mantellet mantelé.
marc'h g. mirc'hi cheval.
marc'heg g. -eion (-gwezboell)
chevalier (d'échiquier).
mart g. -ed martre.
marvilgin b. -où manche mal
taillée, maltale.
melezour g. -ioù miroir.
melezouret miraillé.
melc'hwedenn b. -où as. mel-
c'hwed limaçon.

melionek tréflé.

kroaz velionek croix tré-
flée.

melionenn b. -où trèfle.

mellenn b. -où épi de millet.

menez g. -ioù montagne,
mont.

mentel b. -ioù balance.

merveskenn b. -ioù ancolie

metal g. -ioù métal.

meurdañbennan g. -où grande
losange.

mcurgleze g. -eier claymore.

meurc'hurlaz g. -ed crocodile.

mezell b. -où maille.

mezenn b. -où gland.

meziet englanté.

milginet emmanché.

min g. -ioù (-gouezoc'h) bou-
toir (de sanglier).

minellet muselé.

mogedant fumant.

mogeriet maçoné.

mor g. -ioù mer.

mordoant vogant, flottant.

morerer g. -ed saffre.

morgadenn b. -ed seiche.

morgan g. -ed sirène (mâle).

morganez b. -ed sirène (fe-
melle).

morgo g. -eier bourrelet.

moroc'h g. -ed marsouin.

morian g. -ed maure.

penn-Morian tête de Maure.

morleon g. -ed lion mariné.

morlouan g. -ed merlan.

morvoualc'h b. -ilc'hi alcyon.

morvran b. -ini cormoran.

morzhed b. -où cuisse.

morzhol g. -ioù marteau.

moualc'h b. -ilc'hi merle.

moualc'henn b. -ed merlette.

mouchet (leon) coiffé.

moug-heol soleil éclipsé ou
éteint.

moustrañ : o voustrañ fou-
lant aux pieds.

mudurun b. -ioù vertenelle,
bris d'huis.

N

naer b. -on guivre, vivre,
bisse, serpent.

naeret guivré.

naerwrac'h b. -ed mélusine.

nein g. -ioù comble.

neuenner g. -ioù trabe, trabs.

neuñviant, nageant, flottant.

neze g. -ioù doloire.

nijant essorant, volant.

kudon nijant pigeon esso-
rant.

kabestrell nijant en argant
ha sabel jarretière flot-
tante de Bretagne.

nozelenn b. -où bouton.

nozelet boutonné.

O

oged b. -où herse. kv. kloue-
denn.

olifant g. ivoire.

olivezenn b. -où olive.

gwezenn-olivez olivier.

onnenn b. -où frêne.

orsel g. -ioù estamal, esta-
meau, orcel, orceau...

ourouler g. -ioù clarine.

ourouleret clariné.

ouzh beg en pointe, en bas.

s. (lakaet) ouzh.

divaskell ouzh beg vol fon-
dant.

e laonenn ouzh kab la

pointe en haut.
 ouzh kab en chef, en haut.
 ouzh kondon en abîme.
 ouzh kleiz à sénestre, con-
 tourné.
 ouzh dehou à dextre, tourné.

P

palefarzh g. -ioù quartier. kv.
 konk.
 palefarzh et écartelé.
 treuzpalefarzh et = palefar-
 zhet diouzh lammell écar-
 telé en sautoir.
 palefarzh et ha rannet
 (ouzh) écartelé et parti.
 pallennet (marc'h) houssé.
 palmezenn b. -où palme.
 gwezenn-balmez palmier.
 palouer g. -où vergette.
 paluc'henn b. -où broye.
 panelliget panneté.
 panter g. -ed panthère.
 parlafan g. -ed salamandre.
 pastell b. -où pendant. s.
 drailhenn.
 pastelleg b. -où lambrequin.
 patereg b. -où patenôtre.
 paun g. -ed paon.
 pav. g. -ioù patte.
 pavant empiétant.
 pavata : o pavata empiétant.
 pavek patté.
 kroaz pavek croix pattée.
 pellenn b. -où globe croisé,
 monde.
 pempenn b. -où trangle. kv.
 gwalenn.
 pempdiliaouenn b. -où quin-
 tefeuille.
 penn g. -où tête. kv. kab.
 penndog g. -ed chabot.

penn-morvran tête de cor-
 moran.
 penn-Morian tête de Maure.
 pennarouez g. -ioù (lestr) pa-
 villon (de navire). kv. lenn.
 penngab g. -où chaperon.
 penngabet chaperonné.
 penngammell b. -où crosse-
 ron.
 penneget abouté.
 pennon g. -où pennon.
 pennzelwenn buste.
 pennzelwenn en-gwirion
 buste de carnation.
 pennzelwenn-den buste hu-
 main.
 pentalfa g. -où pentalpha.
 pep a ... chacun.
 per g. -ioù marmite, channe.
 perenn b. -où poire.
 perwezenn poirier.
 perlezet perlé.
 peroked g. -ed papegau, per-
 roquet.
 pervireg b. -où, -i chausse-
 trape.
 perziliaouenn b. -où quatre-
 feuille.
 peul g. -ioù pal.
 peul-skoed quintaine, poteau
 à écu.
 peuliaouet palé.
 peurant paissant.
 pevar, tri, daou, unan quatre,
 trois, deux, un (4, 3, 2, 1).
 pezel b. -ioù seau (d'eau) (tie-
 gezh Bedel).
 pezh g. -ioù pièce.
 pezhioù briel pièces hono-
 rables.
 pikernenn b. -où pyramide.
 pig b. -ed pie.
 pigoset becqué.
 pilkoad g. pivert.
 pilikan g. -ed pélican.
 pinenn b. -où pin.
 plezhek fretté.

plezhell b. -où frette.
 kroaz plezhek croix frettée.
 plezhet (en) fretté (de).
 pluenn b. -où plume.
 pluet (en) plumeté (de).
 pluñveg b. -où, -i panache.
 pod g. -où pot.
 pomellek bourdonné.
 kroaz pomellek croix bourdonnée.
 pont g. -où pont.
 porrastell g. -où portail.
 potev g. -ioù aiguière.
 pregan g. -où gaffe, croc de
 bâtelier.
 prigwerenn b. -où as. prigwer
 émail.
 puzhe g. -ed chien courant.

R

ragvoger b. -ioù avant-mur.
 ran b. -ed rainette.
 rannet parti.
 rannet ha gousourinet en
 aour ha gul arbenn-la-
 kaet parti et contrebandé
 d'or et de gueules de l'un
 en l'autre.
 rannet ha trizroc'het parti
 et coupé de deux.
 rañv b. -où pelle.
 raosklenn b. -où roseau.
 raskler g. -ioù bute.
 rastell b. -où râteau.
 razh g. -ed rat, glé.
 redant courant.
 revet (en) vilené (de).
 rezenn b. -où tire.
 gwezboellet e deir rezenn
 (en) échiqueté de trois
 tires (de).
 rilhenn b. -où anneau.

rod. b. -où (karrigenn) roue
 (de chariot).
 rodellant (paun) rouant.
 rodig b. -où (-kentr) molette
 (déperon).
 roc'h g. -où (-gwezboell) roc
 d'échiquier).
 roued b. -où filet.
 rozenn b. -où rose.
 rozinil g. -ioù souci.
 ruilhenn b. -où cylindre.
 runell tertre.

S

sabel sable.
 saezh b. -où flèche.
 saezhour g. -ion sagittaire.
 sac'h-dour g. seier-dour water-
 bucket.
 savadur g. -ioù construction.
 savant rampant.
 sav-heol soleil levant. ko.
 kuzh-heol.
 savenn b. -où terrasse.
 savennet terrassé.
 skantek papelonné.
 skarbouklenn b. -où escar-
 boucle.
 skedant (erez) aigle auréolée.
 skedet (en) auréolé (de).
 skejet taillé.
 skeud g. -où ombre.
 ar pezhioù briel zo oute ur
 skeud a laka kemm etreze
 hag an tredeennoù.
 skudenn b. -où (-heol) om-
 bre de soleil.
 (heol n'emañ ket en aour).
 skinant (heol) rayonnant.
 skodenn b. -où (-lore) bran-
 che (de laurier).
 skodig g. -où chicot.

skoed g. -où écu.
 skoedig g. -où écusson.
 skoelf (bouc'h) effaré.
 skorañ : o skorañ soutenant.
 skoret (gant) soutenu (de).
 kv. dalc'het.
 skoret gant (e) neizh soutenu par son nid.
 skouerell b. -où escarre, esquerre.
 skoul g. -ed écoufle.
 skoulmet noué.
 skourret (ouzh) soutenu (a-skourr ouzh ur wezenn).
 skrivell b. -où étrille.
 seizenn b. -où cordelière.
 seizhskourreg b. -où créquier.
 sellant regardant.
 selvenn b. -où as. selv sauge.
 senklet sanglé.
 siell b. -où sceau.
 sigadenn b. -ed as. sigad cigale.
 silienn b. -où as. sili anguille.
 sioulenn b. -où buste représentant le silence.
 siprezenn b. -où cyprès.
 soc'het émoussé.
 sourin b. -où bande.
 sourinan b. -où bâton en bande. kv. gwifrellan.
 sparfell b. illi épervier.
 sparr g. -où lance.
 sparrarouez g. -ioù guidon.
 speg g. -où dard.
 speg kernielek dard à cornière.
 spern (d') épine.
 stagellet (falc'hun) longé (de).
 staget (ouzh) tenu.
 staget (gant) lié.
 stalafenn b. -où (-helm) volet (de heaume).
 standard g. -où étendard, cornette.
 staon b. -ioù proue.

start : daou zorn start foi.
 stêr b. -ioù rivière.
 steredenn b. -où étoile.
 steredenn-lostek étoile caudée.
 steredenn-vlevek comète.
 sternieg b. -où, -i cartouche.
 stignet (gwareg) bandé.
 stilhon g. -où (-gouezoc'h) défense (de sanglier).
 stilhonek, -et défendu.
 stivell b. -où fontaine jaillissante. kv. feunteun.
 stlañvesk b. plantain.
 stleug g. -où étrier.
 stoubaval g. -où coing.
 stroll g. -où (-kon) accouple (de chiens).
 stuc'het (saezh) empenné.
 sturiad g. -où = lugan devise.
 sutellet (korn) embouché.

T

tach g. -où clou, pointe.
 tal-ouzh-tal affrontés.
 o c'horf kein-ouzh-kein hag o fenn tal-ouzh-tal adossés du corps et affrontés par leur tête.
 talbenn g. -où (-ti) pignon.
 talbennan g. -où losange.
 talbennanet losangé.
 talbennet pignonné.
 talgen g. -où diadème.
 talgenet diadémé.
 talwedenn b. -où tortil.
 talwedet (en) tortillé (de).
 tamm g. -où (karreg) copeau, copeau.
 tan g. -ioù feu.
 tanet (en) allumé, enflammé.
 tañvoezenn b. -où épi.

tañvoezenn winizh épi de
 blé.
 taran g. ·ed foudre.
 tarskoed g. ·où targe.
 tarv g. tirvi taureau, louail.
 teirdiliaouenn b. ·où tierce-
 feuille.
 teiresker tricèle.
 telenn b. ·où harpe.
 tenegezenn b. ·où coquille
 Saint-Jacques,, coquille du
 pèlerin.
 teodet (en) lampassé (de).
 terenn b. ·où raie.
 terson g. ·ioù barillet.
 ti g. ·ez maison.
 tiarenn b. ·où tiare pontifi-
 cale.
 tintenn b. ·où étai.
 tokarn g. ·ioù chapeau de fer.
 kv. helm.
 toet (en) couvert (de).
 toneg b. ·où cotice.
 toneget coticé.
 tonell b. ·où tonneau.
 torret brisé.
 torzhell b. ·où tourteau.
 tostal g. ·ioù campagne,
 champagne.
 tostalan g. ·où plaine.
 touell g. ·où leurre.
 toull. g. ·où (-kaeliad) claire-
 voie (de treillisé).
 toullbadell b. ·où rustre.
 toullek (kanochenn) percé,
 angemmé.
 tour g. ·ioù tour.
 tourigan g. ·où tourillon.
 tourigell b. ·où, tourelle, don-
 jon.
 tourigellet donjonné.
 tourzh g. ·ed bélier.
 touseg g. ·ed, ·i crapaud.
 traezenn b. traezoù meuble.
 tredeenn b. ·où tierce.
 tredeet (diouzh) tiercé (en).

tredeet diouzh kembar tier-
 cé en pairle.
 tredeet diouzh enboud tier-
 cé en cnte.
 tremenant passant.
 tremenant ouzh kleiz con-
 tre-passant.
 treustell b. ·où fasce.
 treustellan b. ·où fasce en
 divise.
 treustellet fascé.
 treustellet-hurennet fascé-
 anté-ondé, fascé-nébulé.
 treustell-peul fasce et pal.
 treuzkiziet entravaillé.
 treuzkranell b. ·où crénelure
 oblique.
 treuzet (gant) traversé (de).
 treuzpalefarzhet écartelé en
 sautoir.
 tridanteg b. ·où, ·i angon.
 tridereziek haut de trois de-
 grés.
 kroaz tridereziek croix
 haute de trois degrés.
 tric'horn g. ·ioù triangle.
 trirannet parti de deux.
 trirannet ha troc'het parti
 de deux, coupé d'un.
 trirannet ha trizroc'het
 parti de deux, coupé de
 deux.
 trizroc'het coupé de deux.
 troad g. ·où pied, manche
 (d'outil).
 troadet (benveg) emmanché
 (de).
 troellenn b. ·où spirale.
 troc'het coupé.
 troc'het ha daourannet ouzh
 beg coupé mi-partie en
 pointe.
 troñsennet (dorn) parée.
 truellad b. ·où boisseau.
 tulbozenn b. turbot.
 turzhunell b. ·ed tourterelle.

U

uhelvarr g. ·où gui.

ui g. ·où œuf.

uiell b. ·où otelle.

unkorn g. -ed licorne, uni-
corne.

utgorn g. ·ioù clarion.

V

vaganet pâmé.

W

war :

war dreuz de profil.

war (e) eneb versé, ren-
versé.

an cil war e-gile (he-ben)
l'un sur l'autre.

war-renk rangé.

ALC'HWEZ

gallek-brezhonek

Mennet hon eus ne ve eus an eil levrenn-mañ nemet un ALC'HWEZ gallek-brezhonek. Ha souezhet e vo marteze ar re o devo da ober ganti. Evit gwir, mar talvez ar galleg ardamezel evidomp — paneogwir ez eo bet savet kement ardamezeg zo e Breizh betek-henn e galleg — ne dalvez, e gwirionez, nemet evit ar re a oar ervat diouzh an ardamezouriezh, dezhe da bleustriñ da lakaat e brezhoneg ardamezioù hor Bro. Ha pa vo savet kement-se, hag-eñ ne vo ket dav ivez sevel ur c'heriaoueg arall pe veur a hini? Mennout a reomp lavarout sevel ALC'HWEZIOÙ saoznek-brezhonek, spagnolek-brezhonek, h. a. Ur ouiziegezh digor d'ar re a zeuy war hon lerc'h hon eus difraostet an hentoù anezhi. Salv ma vezo kavet diskibion vat ha ma ne vezo ket laosket hon oberennoù da louediñ e grignolioù Breizh.

A

à e (he).
abaissé gouzizet ; ouzh beg.
abeille gwenanenn.
abîme kondon.
abouté penneget.
abricot abrikezenn.
accolé kenstag, -et ; gouzou-
get.
accompagné (de) eilet (gant).
accorné s. encorné.
accosté hebiaet.
accouple (de chiens) stroll
(-kon).
accroupi kluchant.
acculée (licorne) s. assis.
à dextre ouzh dehou.
adextré dehouiad, -et (en).
adossés kein-ouzh-kein.
affrontés tal-ouzh-tal.
aiglat s. aiglette.
aigle erez.
aigle à deux têtes erez daou-
bennek.
aiglette ererig.
aiglette de mer s. saffre.
aiglon s. aiglette.
aigrette herlegon.
aiguière potev.
aiguisé lemnet.
ailé divaskellet (en).
ajouré dedoulek, -et.
alcyon morvoualc'h.
alérion erezan.
alésé divouedet.
allumé (œil) lagadet ; (sala-
mandre) tanet.
alouette ec'hweder.

amphiptère adannaer.
amphisbène amfennaer.
ancolie merveskenn.
ancre (de marine) eor.
ancré eoriek, -et.
ange ael.
angemme arzvueñvenn.
angemmé s. percé.
anglé (de) kornet (gant).
angon tridanteg.
anguille silienn.
anille branell.
animé (de) lagadet (en).
annelet rilhenn.
anse s. cornière.
anté hurennet.
antilope gavrheizez.
antique (couronne) henguru-
nenn.
appaumée (main) lav.
aquilon gwentenn.
arbalète fustwareg.
arbre gwezenn.
arbre de buis bod-beuz.
arc gwareg.
arc en ciel kanevedenn.
arche (de pont) bolz.
argent argant.
armé krabanet.
armes ardameziou.
armorial ardamezeg.
arqué en forme de pont bol-
zek.
arrachant s. empiétant.
arraché diwriziek, -et.
arraché (animal) diframmet.
arrêté (éléphant) drafet.
arrondi kelc'hiek.
arrondi (giron) krennvarlenn.
assis choukant.
astre kanvaz.
aulne gwernenn.
auréolé skedant, skedet (en).
aussi ivez.
(l') autre e-gile.
avant-mur ragvoger.
azur glazur.

B

badelaire krommgleze.
bague s. anneau.
balance mentel.
baleine krankal.
ballot de laine s. woolpack.
bande sourin.
bandé (arc) stignet (en).
banderolle s. listel.
bannière banniel.
bar braog.
barbé barvek, -et.
barbeau draeneg.
barbelé dreinek, -et.
barbu barvek.
bardé houarnwisket (en).
barillet terson.
barnacles s. broyes.
barre gwifrell.
barré gwifrellaouet (en).
en bas ouzh beg.
basilic bazilisk.
bastillé amgranellet.
bât (de mule) dibr.
bataillée (kloc'h) bazhoulet
(en).
bâton en bande sourinan.
bâton en barre s. traverse.
bâton d'épine bazh-spern.
bécasse kefeleg.
bécassine gioc'h.
becqué pigosek, -et.
belette buan.
bélier tourzh.
besant bezantenn.
besant d'argent arc'hantenn.
besanté bezantet (en).
billeté kanochet (en).
billette kanochenn.

biset s. pigeon.
bisse s. guivre.
blason (un) ardamez -ioù.
blason (art du) ardamezerezh
ardamezouriezh.
bœuf ejon.
boisseau truellad.
bordé erionek, -et.
bordure bevenn.
bouc bouc'h.
boucle bloug.
bouclé blougek, -et.
bouclée (croix) inarek.
boule boullenn.
boulet boled.
bourdon (de pèlerin) bordon.
bourdonné pomellek, -et.
bourelet morgo.
bouterolle koagenn.
butoir (de sanglier) min.
bouton nozelenn.
boutonné nozelek, -et.
branche barr.
braqué (sur) buket (ouzh).
bras brec'h. s. dextrochère,
sénestrochère.
brebis dañvad.
brétessé gourc'hannellek, -et.
brin de jonc broennenn.
brin d'herbe louzaouenn.
bris d'huis s. vertenelle.
brisé (chevron) faoutek.
brisé (écu) diforc'het.
brisée (lance) torret.
brisure diforc'h.
brochant balirant.
brochet begeg.
broye paluc'henn.
buie s. cruche.
buis beuzenn.
buisson d'épine bod-spern.
burèle goudreustell.
burelé goudreustellet.
buste pennzelwenn.
buste représentant le silence
sioulenn.
bute raskler.

C

cablé kandennek, -et.
cabré gwinkant.
cadenas en arceau s. serrure antique.
cadet (de famille) yaouaer.
caducée gwialenn-beoc'h.
caille koailh.
campagne tostal.
campane kloc'h.
campané kloc'hiet.
cane houad.
canette houadan.
cannelé korzennek, -et.
canon kanol.
canton konk.
cantonné (de) konket (gant).
carnation (de) en-gwirion.
caparaçon lidlenn.
caparaçonné lidlennet.
cardon d'Espagne askolenn-Spagn.
carpe karpenn.
carreau karell.
cartouche sternieg.
casque s. heaume.
cavalier (d'échiquier) marc'hég.
centaure denvarc'h.
cep de vigne gwinienn.
ceps (de prisonnier) hualoù.
cerclé kelc'hiek, -et.
cerf karv.
cerf-volant c'hwil-kornek.
cerise kerezenn.
chabot penndog.
chacun pep a...
chaîne chadenn.
champ maez.
champagne s. campagne.
channe per.
chantepleure founilh.
chape kabell.
chapé kabelle (en).

chapeau de fer tokarn.
chappelle chapel.
chaperon penngab.
chaperonné penngabet (en).
chardon askolenn. kv. cardon.
chargé (de) karget (gant)
chariot karrigenn.
charrette karr.
charrue arar.
chat kazh.
châtaigne kistin.
châtaigner kistinwezenn.
château kastell.
chat-huant kaouan-gazh.
chausse lavreg.
chaussé lavreget (en).
chaussetrape pervireg.
chauve-souris logodenn-zall.
chef kab.
chêne dervenn.
chérubin kerubin.
cheval marc'h.
chevron kebrenn.
chevron brisé kebrenn faoutek.
chevronné kebret.
chicot skodig.
chien ki.
chien braque ki-hemolc'h.
chien courant puzhe.
chimère euzhwrac'h.
chouette kaouan.
cigale sigadenn.
cimier briger.
cintré hantergelc'hiek.
claire-voie (de treillisé) toull.
clarine ourouler.
clariné ourouleret.
clarion utgorn.
claymore meurgleze.
cléché alc'hweziek, -et.
clef alc'hwez.
cloche kloc'h.
clou tach.
cœur kalon ; (ar skoed) kondon.

- coiffé (lion) mouchet.
cognassier gwezenn - stouba-
val.
coing stoubaval.
col gouzoug.
colleté (animal) gwakoliet.
colleté (loup, cerf, sanglier)
handeet.
colletée (molette) astellek.
colombe koulm.
comble nein.
comète steredenn-vlevek.
compon kenframm.
composé kenframmek, -et.
construction savadur.
contourné ouzh kleiz.
contre-bandé ginsourinet
(en).
contre-barré ginwifrellet
(en).
contre-brélessé gingourc'hran-
nellek, -et.
contrécartelé adpalefarzhet
(en).
contre-fascé gindreustellet
(en).
contre-fleuré ginvleuñvelleget
(en).
contre-hermine ginerminig.
contre-herminé ginerminiget
(en).
contre-issant s. issant.
contre-naissant s. naissant.
contre-palé ginbeuliaouet.
contre-passant s. passant
contre-potencé gingrougek, -et.
contre-rampants arbenn-har-
pant.
contre-vair ginvrizh.
contre-vairé ginvrizhet.
copeau s. coupeau.
coq kilhog.
coquerelle kraonenn.
coquille Saint-Jacques (ou du
pélerin) tenegezenn.
coquille Saint-Michel kregi-
lhenn.
cor korn.
cor (de chasse) korn-hemolc'h.
corbeau bran.
cordelière seizenn.
corme iliberenn.
cormoran morvran.
corne d'abondance korn a
builhentez.
corneille kavan.
cornette s. étendard.
cornière krommell ; s. dard.
corps mort boue-stagañ.
cotice en bande gousourin.
cotice en barre gouwifrell.
cotice en bande gousourinet
(en).
cotice en barre gouwifrellet
(en).
cotoyé (de) hedet (gant).
cotte de mailles jakon.
couchant gourvezant.
couchant (soleil) kuzh-heol.
couché gourvezant (ouzh
dehou - ouzh kleiz).
coupe hanaf.
coupé troc'het.
coupé de deux trizroc'het.
coupée (tête) distag -et.
coupeau tamm.
couple s. accouple.
courant redant s. chien.
couronne kurunenn.
couronne antique henguru-
nenn.
couronne fermée kurunenn
volzek.
couronné kurunet.
cousin s. moucheron.
cousu gwriet (en).
coutelas kontellazh.
couvert (de) goloet (gant).
couvert toet (en).
cramponné krabonek, -et.
crancelin kurunig.
crapaud touseg.
crénelé kranellet.
crénelure kranell.

crénelure droite eeungranell.
crénelure oblique treuzkra-
nell.
créquier seizhskourreg.
crète klippenek, -et.
cri argad.
croc de bâtelier s. gaffe.
crochet krogig.
crocodile meurc'hurlaz.
croissant kreskenn. s. ge-
riaoueg.
croisette kroazigan.
croisette kroaziganek, -et.
croisille kroazell.
croix kroaz. s. geriaoueg.
crosse kammell.
crosseron penngammell.
cruche brog.
cuisse morzhed.
cyclamor kelc'hienn.
cygne alarc'h.
cylindre ruilhenn.
cyprès siprezenn.

D

dague gougleñv.
daim demm.
dard speg.
dard à cornière speg kornie-
lek.
dauphin delfin.
de en.
décapité dibenn -et.
défait s. décapité.
défendu stilhonek, -et.
défense (de sanglier) stilhon.
degré derez.
degrés (haut de trois) tride-
reziek.
déjoint s. failli.
de l'un en l'autre arbenn-
lakaet.
demi-molette hanter-valvaen.

demi-vol askell.
denché gourdentek, -et.
denté dentek, -et.
dentelé garzentek, -et.
deux têtes (aigle à) erez
daoubennek.
deux-tiers : occupant les 2/3
de l'écu daoufarzhant.
devise lugan, sturiad.
dévorant lonkant, o lonkafñ.
dextre dehou.
dextré dehouiad -et.
dextrochère brec'h ouzh
dehou.
diable diaoul.
diadème talgen.
diadémé talgenek, -et.
didelta didelta.
diffamé besk.
disjoint s. failli.
divise s. fasce.
doloire neze.
donjon tourigell.
donjonné tourigellet (en).
dragon aerouant.
dragonné (lion) leonae-
raouant.
dressé s. élevé.

E

ébranché divarr.
écartelé palefarzhnet (en).
écartelé en sautoir treuzpale-
farzhnet, palefarzhnet diouzh
lammell.
échevelé fuilh.
échiqueté gwezboellek, -et.
écîmé s. péri.
éclipsé (soleil) moug-heol.
écot eilhon.
écoté eilhonek, -et.
écoufle skoul.

écrevisse gevrenn.
écu skoed.
écureuil gwiñver.
écusson skoedig.
effaré skoelf.
effarouché s. effaré.
élançé luskant.
éléphant keurvil.
élevé s. haussé.
émail prigwerenn.
embouché sutellet.
embouté klaouennet.
embrasse briadenn.
embrassé briataet (en).
emmanché milginet (en).
emmanché (outil) troadek,
-et.
émondé s. ébranché.
émoussé soc'het.
empenné stuc'het.
empiétant pavant ; o pavata.
empoigné de kroget (gant).
en diouzh, ouzh. s. geriaoueg
(lakaet).
enclavé enezennet.
encoché enaskek, -et.
encorné kernielek, -et.
endementé gindric'herniek, -et.
enfermé (dans) klozet (en).
enfilé gwidennet.
enflammé tanet.
englanté meziek.
engreslé koñchek, -et.
enhendé s. hendé.
enguiché louanek, -et.
enquerre (à) da enkerc'hat.
ente enboud.
enté enboudet (en).
entravaillé treuzkiziet (en).
entrebecquant (s') embigo-
sant.
entrelacé engweek ; kenweek.
entretenu kenstag -et.
épée kleze.
éperon kentr.
éperonné kentraouet (en).
épervier sparfell.

épi tañvoezenn.
épieu gouzifiad.
épine (d') spern.
éployée (aigle) s. deux têtes.
éployées (voiles) dispak -et.
équipé greet.
équipollé kevatalet.
escarboucle skarbouklenn.
escarre skouerell.
esquerre s. escarre.
essonier s. trescheur.
essorant nijant.
estameau s. orceau.
étais tintenn.
éteint s. éclipsé.
étendard standard.
étoile steredenn.
étoile caudée steredenn-los-
tek.
étoile de David s. didelta.
étrier stleug.
étrille skrivell.
étui (de crosse) klaouier.
éviré direv.

F

face s. fasce.
face de Christ dremm-Krist.
failli diskarv -et.
faisan kogenneg.
fanon (de prêtre) fanol.
fasce treustell.
fasce en divise treustellan.
fascé treustellet.
fascé-anté-ondé treustellet-
hurennet (en).
fascé-nébulé treustellet-hu-
rennet (en).
faucou falc'hun.
fer houarn ; s. geriaoueg.
fermail ezev.
fermé s. couronne.
fers s. ceps.

feu tan.
feuille delienn.
feuille (= sépale de rose)
garzelienn.
feuilleté deliaouet.
fève favenn.
fichée (croix) hesank.
fiertée (à la) fanolet (en).
filet roued.
filet (croix en) gougroaz.
filière erion.
flamboyant flimminant, flim-
minek.
flammé flammet.
flanc lez.
flanchi lammellan.
flanqué leziet.
flèche saezh.
fleur bleunienn.
fleuré bleuñvelleget.
fleuri bleuniet.
fleurdelys flourdilizenn.
fleurdelysé floudiliziek, -et.
fleur (de) bleuñvenn.
fleuron bleuñvell.
fleuronné bleuñvellek.
flottant (navire) mordoant.
flottant (alcyon) neuñviant.
flottante (jarretière) nijant.
foi daou zorn start.
fondant ouzh beg.
fontaine feunteun.
fontaine jaillissante stivell.
forces gweltre.
formé (de) c'hoarvezet (eus).
foudre taran.
foulant aux pieds o voutrañ.
fourche forc'h.
fourché forc'hek.
fourcheté gaoliek.
fourchu daoulostek.
fourrure feur.
franc-canton krenngonk.
franc-quartier krennbale-
farzh.
frêne onnenn
fresgon s. houx.

frette plezhell.
fretté plezhek, -et.
froqué kougouliék.
fruit frouezhenn.
fruité frouezhiek, -et.
fumant mogedant.
furieux konnarek.
fusée gwerzhidenn.
fuselé gwerzhidet.
fût kelf.
futé kelfiek, -et.

G

gaffe pregan.
gai distern.
gantelet maneg-houarn.
garde (d'épée) krogenn.
garni krogennek, -et.
geai kegin.
gerbe manal.
gerfaut gerfalc'hun.
gibecièrè drouin.
giroflée s. violier.
giron barlenn.
giron arrondi krennvarlenn.
gironné barlennet (en).
girouetté gwiblennek, -et.
gland mezenn.
glé s. souris ha rat.
globe croisé pellenn.
gonfanon katarouez.
goujon mandog.
gousset korniell.
grappe blokad.
grappe de raisin blokad
greunwin.
grecque (croix) hellenat.
gréé greet.
grelot grizilhon.
grenade greunaval (frouezh).
grenouille gwesklev.
greslier grizilher.

griffon leonerer.
gril grilh.
grillet s. grelot.
grilleté grizilhonek, -et.
grim pant krapant.
gringolé divnaerek, -et.
grue garan.
gueules gul.
gui uhelvarr.
guidon sparrarouez ; giton.
guidonné gitonet.
guivre naer.
guivré naerek, -et.
gumène funienn.

hirondelle gwennel, gwenni-
lienn.
honorable (pièce) briel.
houssé pallennek, -et.
housette gargen.
houssilles bellvotoù.
houx kelenenn.
houx (petit) gargelenn.
huchet hucher.
huppe kribell.
huppé kribellek, -et.
huppe (oiseau) kogenan.
hure joskenn.

H

I

habillé goueliet.
hache d'arme kadvouc'hal.
hallebarde helbardenn.
halissante s. issant.
hamaïde gwardreustell.
hameçon higenn.
hameçon à loup bac'h-vleiz.
hanap hanaf.
hardi hêr.
harpe telenn.
harpie keben.
haubergeon houarngrez.
haussé gorreek, -et.
haut (en) ouzh kab.
heaume helm.
hendé askek, -et.
hérisson ballask.
hermine erminig.
hermine (animal) kaerell.
héron kerc'heiz. s. aigrette.
herse oged.
herse sarrazine klouedenn.
hersée (tour) klouedennek,
-et.
hibou korverig.
hie s. poteau de mer.

immortalité inorzenn.
isalgue kresvleuñveg.
issant difoupant.
issant (contre-) difoupant
ouzh kleiz.
issant (à l') (e) ermaeziad
(en).
ivoire Olifant.

J

jambe gar.
jambes (la queue entre les)
al lost en e c'harbedenn.
jardin liorz.
jarretière kabestrell.
jars s. oie.
javelot birvazh.
jetant : (arbre) jetant des
branches skourroù o kres-
kiñ diouti.
jumelle eilenn.

L

lac d'amour las-karantez.
lambel drailhenn.
lambrequin pastelleg.
lampassé teodek, -et.
lance sparr.
langué s. lampassé.
lapin konikl.
larme daerenn.
latine (croix) ladinat.
laurier loreenn.
leopard leonparzh.
leopard léoné leonparzh-leo-
nek.
leurre touell.
lion leon.
lionceau gouleon.
lettre lizherenn.
levant (soleil) sav heol.
levrette gadgiez.
lévrier gadgi.
levron gadgian.
lézard gurlaz.
lié staget, chadennet.
lièvre gad.
licorne unkorn.
lié ereek, -et.
lierre iliavenn.
limaçon melc'hwedenn.
limier gwadgi.
lion leon.
lion léopardé leon-leonpar-
zhek.
lion moustreux euzhleon.
lionne leonez.
listel lietenn.
livre levr.
longé stagellek, -et.
loré angellek, -et.
Lorraine (croix de) s. recroi-
settée.
losange talbennan.
losange (grande) meurdal-
bennan.

losangé talbennanek, -et.
loail s. taureau.
loup bleiz.
l'un en l'autre an eil en e-gile.
de l'un en l'autre arbenn-la-
kaet.
l'un sur l'autre an eil dreist-
e-gile.
lune loar.
lunel loariell.
luth lud.
lymphad limfad.
lys, au naturel lilienn.

M

maçonné mogeriet.
maille mezell.
maillet horzh.
main à poing fermé dorn.
main appaumée lav.
maison ti.
mal-ordonné amgempenn.
manche (d'outil) troad.
manche mal taillé marvilgin.
mancheron s. poignée.
manipule s. fanon.
manteau lenn.
maltale s. manche mal tail-
lée.
mantelé mantellet.
marguerite de pré bozenn.
mariné (lion) morleon.
marmite per.
marsouin moroc'h.
marteau morzhol.
martre mart.
mascle kroazvaen.
massacre (de cerf) bann
(-karv). s. geriaoueg.
masse d'armes kadhorzh.
massue batarazh.
mât (de navire) gwern.

N

maure Morian.
mazure dismantr.
mazuré dismantrek, -et.
mélusine naerwrac'h.
membré iziliet.
même (de) kevliv.
menu-vair brizhan.
menu-vairé brizhanet (en).
mer mor.
merlan morlouan.
merle moualc'h.
merlette moualc'henn.
métal metal.
meuble traezenn ls. traezoù.
millet (épi de) mellenn.
minotaure dendarv.
mi-parti daourannet.
mirailé melezouret (en).
miroir melezoür.
mis (en) lakaet (ouzh,
diouzh).
module bann.
moineau golvan.
molette malvaen.
molette d'éperon rodig
(-kentr).
monde s. globe croisé.
monstrueux (lion) euzhleon.
montagne menez.
montant ouzh kab.
morailles c'hwib.
mordant o tantañ.
morné (lion) kudennek.
mortier de guerre kanol.
mot ger.
moucheron c'hwibuenn.
moucheté brizhellet.
moucheture brizhenn.
mouesson s. moineau.
mouvante (du flanc dextre
de l'écu) loc'hant (ouzh
dehou).
mule arc'hul.
murex korlusk.
muselé minellek, -et.

nageant neuñviant.
naissant kreskant.
naissant (contre-) kreskant
ouzh kleiz.
naturel (de) en-gwirion.
navire lestr.
nébulé hurennet (en).
nêfle gwesperenn.
nervé gwazhiet (en).
nille dornikell.
nillé dornikellek, -et.
noix kraonenn.
noix de galle aval-derv.
noué skoulmek, -et.
nourri bouedek, -et.
nuée koabrenn.
nymphale alav.

O

occupant les 2/3 de l'écu
daoufarzhant.
œil lagad.
œuf ui.
oie garz.
oiseau evn.
olive olivezenn.
ombre skeud.
ombre (de soleil) skeudenn.
ombre (poisson) keineg.
ondé kommek, -et.
ondoyant kommant.
onglé s. armé.
or aour.
orange aouraval.
orceau orsel.
oriflamme aourflamm.
orle gourem.
ormeau evlec'h.

os de mort askorn-kelan.
otelle uiell.
ours arzh.
ouvert digor, -et.

P

pairle kembar.
paissant peurant.
pal peul.
palé peuliaouet.
palle s. huppe (oiseau).
palme palmezenn.
palombe s. colombe.
pâmé vaganek, -et.
panache pluñveg.
panelle delienn efl.
panneté panelliget (en).
panthère panter.
paon paun.
papegau peroked.
papelonné skantek, -et.
papillon balafenn.
paré troñsennet.
parlantes (armes) kanus.
party rannet
parti de deux trirannet.
partie inférieure (sa) (e)is-
rann (en).
partition (de l'écu) lodennañ,
lodennadur ; lodennoù.
passant tremenant.
passant (contre-) tremenant
ouzh kleiz.
passé (en) lakaet (ouzh
diouzh).
patenôtre patereg.
patte pav.
patté pavek, -et.
pavillon (= manteau) lenn.
pavillon (de navire) sparra-
rouez.
peautré lostek, -et.

pélican pilikan.
pelle rañv.
pendant pastell.
pennon pennon.
pentalpha pentalfa.
percé toullek, -et.
perche brell.
perché kludet.
perdrix klujar.
péri krennet.
perlé perlezet.
perronné dereziaouek, -et.
pétale diliaouenn.
phénix huderer.
phéon ledsaezh.
phylactère s. listel.
pie pig.
pièces (honorables) pezhioù
(briel).
pieds de biche paviou-heizez.
pieds de vautour paviou-gup.
piété gwadennoù.
pigeon kudon.
pignon talbenn.
pignonné talbennek, -et.
pile broudenn.
pin pinenn.
pique goaf.
piquérons (de masse d'armes)
broudoù (-kadorzh).
pivert pilkoad.
plaine tostalan.
plantain stlañvesk.
plate s. besant d'argent.
plein leun.
plume pluenn.
plumeté pluek, -et.
poignard goustilh.
poignée dornell.
point dremmad.
pointe beg. (A-wezhioù, dre
fazi, e kaver « pointe » e
galleg evit « pile ») s. pile
ha clou.
pointe (d'épée) laonenn.
pointe (de molette) broud.

poire perenn.
poirier perwezenn.
pomme aval.
pommier avalwezenn.
pommeté avalaouek, -et.
pont pont.
(pont) de deux arches div-
volzek.
porc-épic gourballask.
portail porrastell.
posé (en) lakaet (ouzh,
diouzh).
pot pod.
poteau de mer boue-stagañ.
potencé krougek, -et.
poule yar.
poupe aros.
pourpre limestra.
profil (de) war-dreuz.
proue staon.
pyramide pikernenn.

Q

quartier palefarzh.
quatrefeuille perziliaouenn.
queue entre les jambes (la)
al lost en (e) c'harbedenn.
quintaine peul-skoed.
quintefeuille pempdiliaouenn.

R

raccourci s. péri.
raie (d'étoile) terenn.
rainette ran.
rameau bodig.
rampant savant.

rangé (en) lakaet (ouzh,
diouzh), s. geriaoueg (la-
kaet).
rangé war-renk.
rat razh.
rateau rastell.
ravissant skrapant, o skra-
pañ.
rayonnant skinant.
rebattement azlodennañ.
rccerclé koreoriek, -et.
recoupé adtroc'het.
recroiseté kroaziganek, -et.
recroisette argazieliek, -et.
redan dantenn.
redorte (en) s. caducée.
refente asfaout.
regardant sellant.
remore garbesk.
renard louarn.
renchier s. cerf.
rencontre (de cerf) arbenn
(-karv).
renversé c'hweniet, war (e)
eneb.
repaître (se) emvagañ.
reparti adrannet.
repotencé haeliek, -et.
retailé adskejet (en).
retranché advenet (en).
rivière stêr.
roc (d'échiquier) roc'h (-gwez-
boell).
rocher karreg.
roitelet laouenan.
rompu (pont) freuzhek.
roquet korrgi.
rose rozenn.
roseau raosklenn.
rossignol eostig.
rouant rodellant.
roue rod.
roue de Sainte-Catherine ka-
tellrodenn.
roue de moulin krufel.
rustre toullbadell.

S

sable sabel.
saffre morerer.
sagittaire saezhour.
saillant s. élançé.
salamandre parlafan.
salière holener.
sanglé senklet.
sanglier gouezoc'h.
sans nombre diniver.
sauge selvenn.
saule haleg.
saumon eog.
sauterelle karveg.
sautoir lammell.
sautoir double (ou jumelé)
divlammell.
savoir : eleze :
sceau siell.
sceau de Salomon s. didelta.
seau d'eau pezel.
sec (arbre) koadask.
seiche morgadenn.
sellé dibrek, -et.
semé (de) hadet (gant).
sénestre kleiz.
sénestré kleizad, -et.
sénestrochère brec'h ouzh
kleiz.
sépale garzelienn.
serpent s. guivre.
serre kraban.
serrure antique krabotinell.
geoted sinople.
sicamor s. cyclamor.
sirène (mâle) morgan.
sirène (femelle) morganez.
soleil heol.
soleil couchant kuzh-heol.
soleil levant sav-heol.
soleil éteint (ou éclipsé)
moug-heol.
sommé s. surmonté.
sonnette kloc'hig.

sonnette s. grelot.
souci rozinil.
souris logodenn.
soutenant o skorañ.
soutenu skoret (gant).
soutenu (écu) dalc'het.
soutenu (fruit) skourret
(ouzh).
soutenue (fleur) garennet.
soutiens s. tenants.
sphinx gourvil.
spirale troellenn.
supports dalc'herioù.
surchargé dreist-karget.
sur le tout (de) e greiz (en).
sur le tout du tout (de) e
greiz-holl (en).
surmonté (de) leinet (gant,
en).
suspendu skourret (ouzh).

T

taillé skejet.
taré kandailhek.
targe tarskoed.
taureau tarv.
tenants dalc'herion.
tenu stag (ouzh).
terrasse savenn.
terrassé savennet (en).
tertre runell.
tête penn.
tiare pontificale tiarenn.
tierce tredeenn.
tiercé (en) tredeet; (diouzh).
tiercefeuille teirdiliaouenn.
tige (de lys) korzenn (-lili).
tigée (fleur) s. soutenue.
tiger gourc'hazh.
tigre keurgazh.
tigre du Bengale keurgazh
en-gwirion.

timbre arskoed.
tire rezenn.
tonneau tonell.
tortil talwedenn.
tortillé talwedek, -et.
toulouse s. geriaoueg (kroaz).
tour tour.
tourelle s. donjon.
tourillon tourigan.
tourné ouzh dehou.
torzhell tourteau.
tourterelle turzhunell.
trabe neuenner.
tranché benet.
trangle pempenn (a-wezhioù
gwalenn).
traverse gwifrellan.
traversé treuzet (gant).
trécheur s. trescheur.
trèfle melionenn.
trèfle melionek, -et.
treillisé kaeliad, -ek, -et.
tremble krenenn.
trescheur kizenn.
trescheur fleuri bleungizenn.
tressure s. trescheur fleuri
triangle tric'hörn.
triscèle teiresker.
tr ompe de chasse korn-he-
molc'h.
truite dluzhenn.
turbot tulbozenn.

V

vache buoc'h.
vair brizh.
vair en pointe brizh ouzh
beg.

vairé brizhet.
vaisseau lestr.
vannet krogwentenn.
vase kirin.
vautour gup.
vergeté s. fûté.
vergette palouer.
versé s. abaissé.
versé (fer de flèche) war (e)
eneb.
vertenelle mudurun
vêtement gwiskad.
vestu gwisket (en).
vidé dileun, -iet.
vigilance maenevezh.
vilene revet.
violier jenoflezenn.
virolé envezek, -et.
vivre s. guivre.
vivré kranet (en).
vogant, s. flottant.
vol divaskell.
vol banneret klibeskell.
volant s. essorant.
volet (de heaume) stalafenn.
voussoyé bolzek.
voûté s. voussoyé.

W

water-bucket sac'h-dour.
woolback gloanbakad.

Y

yeux s. œil.

Darngomanant : 10 Lur (kemm war ment ha priz an niverennoù)
50 % evit studierion ha soudarded

Dépôt légal effectué CPPP N° 41.411. Provision conseillée : 10 F
Directeur et Imprimeur : H. HILLION, ARZON. CCP Rennes 120.68